

Nr 20

Konstitutionsutskottets betänkande med förslag till lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannaupdragets fullgörande, m. m.

I de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna I: 38 av herr Strand m. fl. och II: 68 av herrar Torsten Fredriksson och Walde-
mar Svensson har med hänvisning till de år 1960 i konstitutionsutskottets
utlåtande nr 27 föreslagna och samma år antagna övergångsbestämmel-
serna till stadgan om ersättning för riksdagsmannaupdragets fullgö-
rande anförts, att en översyn av övergångsbestämmelserna borde komma
till stånd och hemställts, att konstitutionsutskottet måtte företaga omför-
mälda översyn och därefter för riksdagen framlägga de förslag i ärendet
som kunde finnas påkallade.

Utskottet har dels i anledning av vad sålunda hemställts dels bland an-
nat i anledning av de nya regler angående rätt till tilläggsjukpenning m. m.
som införes genom den nya lagen om allmän försäkring, vilken träder i
kraft den 1 januari 1963, låtit inom sitt kansli företaga en översyn av stad-
gan och nämnda övergångsbestämmelser. På grundval av översynen fram-
lägger nu utskottet, med begagnande jämväl av sin initiativrätt i fråga om
nämnda bestämmelser, för riksdagen förslag till ändringar av stadgan och
övergångsbestämmelserna i enlighet med vad nedan sägs. Förslagen är av-
sedda att utgöra en preliminär lösning av hithörande frågor i avvaktan på
resultatet av författningsutredningens arbete i vad det berör riksdagens ar-
betsformer.

Huvuddragen av gällande bestämmelser

I 23 § riksdagsordningen stadgas att ledamot av riksdagen äger av stats-
medel åtnjuta arvode och reseersättning samt att närmare bestämmelser
härom meddelas i en av Konungen och riksdagen samfällt beslutad stadga.
De närmare föreskrifterna i åsyftade ämnen återfinnes i Stadga om ersätt-
ning för riksdagsmannaupdragets fullgörande, utfärdad den 21 februari
1941 (nr 98). Stadgan har senast ändrats år 1960, då bestämmelserna om
särskild riksdagsmannapension borttogs ur stadgan och ersattes med en
bestämmelse om att riksdagsarvodet skulle vara pensionsgrundande inom
den allmänna tilläggs pensioneringen. I de samma år utfärdade övergångs-
bestämmelserna intogs de tidigare pensionsbestämmelserna med vissa gans-
ka betydande ändringar. Sålunda höjdes högsta pensionsbeloppet till 12 000
kronor och infördes reduktion av intjänt pensionsrätt för ledamöter i ål-

der att kunna bli berättigade till allmän tilläggspension. Stadgan och övergångsbestämmelserna innehåller efter nämnda ändringar i huvudsak följande.

Riksdagsman åtnjuter arvode med 24 000 kronor för år. Traktamente utgår för sessionstid med ett belopp motsvarande 540 kronor för månad. Generell rätt till traktamente föreligger för riksdagsmän som är bosatta på längre avstånd än 70 kilometer från riksdagshuset. Annan riksdagsman för vilken nämnda avstånd är mer än 15 kilometer kan på ansökan beviljas traktamente med högst nämnda belopp. Å arvodes- och traktamentsbelopp må tillägg eller avdrag göras med belopp motsvarande förändringar i löner och traktamenten till befattningshavare i statens tjänst. Vid frånvaro från riksdagsgöromålen skall i allmänhet avdrag göras på arvode och traktamente.

Riksdagsman äger på det allmännas bekostnad företaga resor på statliga och enskilda järnvägar. Riksdagsman som uppbär traktamente har dessutom motsvarande förmån i vad gäller resa med flyg till och från riksdagen samt, under sessionstid, mellan riksdagsorten och hemorten.

Riksdagsman erhåller för fullgörandet av uppdraget pension från den allmänna tilläggspensioneringen. Arvodet har sålunda gjorts pensionsgrundande inom nämnda pensionssystem. Intjänt särskild riksdagsmannapension, i vissa fall reducerad, utgår emellertid även framgent. Rätt till änkepension föreligger jämväl inom detta system, och pension till efterlevande barn kan beviljas. För pensionsrätt erfordras i princip åtta riksdagsår. Nämnda åtta år ger ett pensionsbelopp av 4 800 kronor. För varje tillkommande riksdagsår utgör pensionen likaledes 600 kronor. Högsta pensionsbelopp är dock 12 000 kronor. Dessa belopp är emellertid, liksom förutnämnda arvodesbelopp, grundbelopp, varå tillägg eller avdrag kan göras, svarande mot förändringar i pensioner till befattningshavare i statens tjänst.

Efter beslutade höjningar med hänsyn till statliga procenthöjningar av löner och pensioner samt höjningar av de statliga traktamentena utgår för närvarande arvodet med 28 716 kronor för år, traktamentet med 645 kronor för månad och nyssnämnda högsta pensionsbelopp med 14 358 kronor årligen.

De ändringsförslag utskottet framlägger redovisas nedan.

Arvodena

Riksdagsarvodenas storlek bestämdes år 1959 till 24 000 kronor för år (grundbelopp). I det utlåtande (18/59), vari detta belopp föreslogs, uttalade utskottet:

Mot bakgrund av vad ovan sagts om att arvodet bör motsvara en med hänsyn till uppdragets karaktär rimlig inkomst är det naturligt, att förändringar i den allmänna lönenivån bör få återverkningar även på riksdagsmannaarvodet. --- Med hänsyn till riksdagsmannauppsdragets natur är det emellertid mindre lämpligt att genom någon form av automatik anknyta arvodet till en viss grupp löntagare. I första hand bör dock jämförelse göras med statstjänstemän i motsvarande inkomstläge.

Förutom efter den 1 januari 1959 inträffade procenthöjningar av allmän natur, av vilka även riksdagsmännen fått del genom ovannämnda höjningar av det år 1959 bestämda arvodet, har efter nämnda tidpunkt väsentliga höjningar av lönenivån beslutats för vissa grupper av statstjänstemän. Av sådana höjningar må nämnas att år 1962 på löneplan A inrättats en ny lönegrad med nr 27, till vilken huvuddelen av befattningshavarna i A 26 flyttats. Uppflyttningen ger i dyrort V en lönehöjning med 165 kronor i månaden. På chefslöneplanen har samtliga löner från och med den 1 juli 1962 höjts med 5,3 procent (= en lönegrad). Denna uppflyttning innebär för exempelvis befattningshavare i B 1 en höjning med 201 kronor i månaden.

Med hänsyn till den princip som kommit till uttryck i utskottets ovannämnda av riksdagen godkända utlåtande nr 18/1959 att förändringar i den allmänna lönenivån bör få återverkningar även på riksdagsmannaarvodet och att jämförelse bör göras med statstjänstemän i motsvarande inkomstläge samt med hänsynstagande till omfattningen av ovannämnda särskilda lönehöjningar, finner utskottet att arvodets grundbelopp bör höjas med 2 000 kronor, d. v. s. till 26 000 kronor.

I detta sammanhang torde böra upptagas frågan om vid vilken tidpunkt riksdagsmannaarvodet skall börja utgå och när det skall upphöra.

Enligt nu gällande bestämmelse i 1 § arvodesstadgan utgår arvodet från och med den dag ledamoten tager plats i riksdagen. Bestämmelsen synes icke stå väl samman med konstruktionen av arvodet som ett årsarvode och har i tillämpningen medfört att nytillträdande riksdagsman ej erhållit något arvode förrän han intagit sin plats i kammaren, vilket kunnat få särskilt kännbara följder, om riksdagsmannen varit sjuk i början av sessionen. För undvikande av dylika konsekvenser föreslår utskottet, att de arvodesförmåner, som tillkommer riksdagsmannen, skall börja utgå från och med den månad ledamoten skall taga plats i riksdagen, sålunda vid nyval från och med januari månad och vid mellan vår- och höstsession mottaget uppdrag i regel från och med oktober månad.

Beträffande upphörandet av arvodet gäller för närvarande, att arvodet upphör med uppdraget. För att undvika att vid dödsfall redan utanordnade belopp återkräves, något som i många fall kan framstå som oskäligt, torde arvodesförmånerna böra utgå till och med den månad då riksdagsmannaarvodet upphör.

Grupplivförsäkring

Från och med den 1 januari 1963 införes för statstjänstemännen en motvarighet till den grupplivförsäkring, varom överenskommelse den 29 mars 1962 träffats mellan Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen i Sverige. Sistnämnda försäkring, som i likhet med den för statstjänstemännen är avgiftsfri för den anställde, utfaller med ett engångsbelopp om 24 000 kronor om den försäkrade avlider före 55 års ålder. Efter nämnda ålder minskas beloppet successivt.

Utskottet har vid sina överväganden i denna fråga till en början funnit, att någon form av grupplivförsäkring bör inrättas för riksdagens ledamöter. Den genomgripande omvälvning av familjens ekonomi, som förlusten av familjeförsörjaren i regel medför, utgör naturligtvis även när det gäller riksdagsmännens familjer ett bärande skäl för åstadkommande av trygghet genom en kollektiv försäkring. Premien för densamma bör betalas av riksdagen och tillkomma riksdagsmannen såsom en uppdragsförmån.

Vad beträffar försäkringens utformning torde emellertid systemet med en från 55 års ålder gradvis sänkning av beloppet icke vara lämplig för riksdagsledamöternas vidkommande. Utskottet förordar därför ett enhetligt belopp, som ej kompletteras med barntillägg. Försäkringen bör i likhet med vad som gäller för ovannämnda grupplivförsäkringar på arbetsmarknaden gälla för dem som ej uppnått 67 års ålder. Försäkringen skall i fråga om begynnelsestidpunkt följa de allmänna reglerna om ersättning i 1 § (jämför vad ovan sagts angående arvodet). Försäkringsbeloppet bör bestämmas till 25 000 kronor. Premien för den åsyftade försäkringen torde för närvarande uppgå till cirka 20 kronor per person och månad.

Tecknandet av försäkringen och utfärdandet av föreskrifter angående det administrativa handhavandet av densamma torde bära ankomma på det riksdagens organ, som nämnes i 8 § arvodesstadgan (f. n. kanslideputerade tillika med kamrarnas talmän).

Traktamentet

Riksdagsmannaarvodet uppdelades år 1954 i ett beskattningsbart grundarvode och en kostnadsersättning, vilken jämlikt särskilt stadgande i kommunalskattelagen icke skulle vara skattepliktigt inkomst. Kostnadsersättningen skulle utgå med 3 000 kronor till dem som var bosatta i Stockholms stad eller i ett område, som begränsades av en cirkel, dragen på femton kilometers avstånd från Gustav Adolfs torg samt med 8 000 kronor för övriga. Den år 1957 tillsatta riksdagsarvodesutredningen, som föreslog att kostnadsersättningen skulle utbytas mot traktamente, uttalade (se bilaga till utl. 18/59 s. 36), att den ansåg riksdagens ledamöter skola hänföras till traktamentsklass A enligt det allmänna resereglementet.

I utskottets utlåtande i anledning av nämnda utredning uttalas (utl. 18/59 s. 7 f):

Den del av den nuvarande ersättningen, som benämnes kostnadsersättning och som jämlikt särskilt stadgande i kommunalskattelagen icke är beskattningsbar, är avsedd att motsvara, för riksdagsmän utanför stockholmsregionen levnadskostnadsfördyringen (traktamente) samt dessutom, för alla riksdagsmän de kostnader, som de därutöver har för sitt uppdrag.

För bestridande av sistnämnda omkostnader, som kan vara av varierande storlek, anser utskottet, i anslutning till de sakkunniga, att någon särskild ersättning ej längre bör utgå enligt stadgan. Detta innebär, att avdrag vid inkomsttaxeringen för sådana kostnader bör bedömas enligt skatteförfattningarnas allmänna regler. Utskottet vill i detta sammanhang fram-

hålla, att bevillningsutskottet — enligt vad konstitutionsutskottet inhämtat — i anledning av motionerna I: 156 och II: 199 kommer att föreslå ändrad lydelse av 32 § 3 mom. kommunalskattelagen.

Vid sidan av arvode bör därför framdeles endast utgå traktamente som ersättning för fördyrade levnadsomkostnader. Vad angår dess storlek anser utskottet, att det ungefärligen bör motsvara vad som tillkommer stats-tjänstemän. Att utforma reglerna i direkt anknytning till vad som gäller för dessa bör dock, som tidigare framhållits om arvodet, med hänsyn till riksdagsmannauppsdragets speciella karaktär ej komma i fråga.

Utskottet föreslog, att traktamentet skulle bestämmas till 540 kronor för sessionsmånad, vilket också blev riksdagens beslut. Som förut nämnts utgår traktamentet för närvarande med 645 kronor för sessionsmånad (21 kronor 50 öre per dygn) eller, med nuvarande sessionstider, cirka 4 300 kronor per kalenderår.

Enligt det allmänna statliga resereglementet utgår traktamente i traktamentsklass A med för närvarande tillhoppa 50 kronor för dygn. Om uppdraget varar mer än 15 kalenderdygn i följd, utgår från och med sextonde dygnet traktamentet med 23 kronor 50 öre för dygn för förrättningsman med eget hushåll. — Då riksdagsman är ledamot i av Kungl. Maj:t eller departementschef tillsatt kommitté är han i denna sin egenskap att hänföra till traktamentsklass A.

Såsom framgått ovan utgår riksdagsmannatraktamentet för närvarande med lägre belopp än vad som gäller för förrättningsmän, hänförliga till ovan nämnda traktamentsklass A. Utskottet anser, i likhet med 1957 års riksdagsarvodesutredning, att traktamentet bör motsvara traktamentet i traktamentsklass A. Det torde därvid böra bestämmas till ett månadsbelopp som motsvarar beloppet av det lägre traktamentet i nämnda traktamentsklass. För en sådan uppräknig talar, förutom de principiella hänsynen, även rättviseskäl. För riksdagsmännen finnes nämligen åtskilliga fördyrande moment, vilka de senaste åren alltmer accentuerats, såsom att förrättningen fullgöres i Stockholm, varest exempelvis hyrorna för möblerade rum torde vara åtskilligt högre än vad som är vanligt på andra orter i landet, och att måltiderna i regel måste intagas på restaurang. Utskottet är sålunda väl medvetet om att det traktamentsbelopp utskottet förordar, 705 kronor för sessionsmånad, inte minst med hänsyn till nämnda fördyrande moment i många fall ej täcker hela levnadskostnadsfördyringen. I avvaktan på resultatet av författningsutredningens arbete i vad det angår riksdagens arbetsformer, anser sig utskottet emellertid icke kunna föreslå någon mera genomgripande reform av bestämmelserna.

Såsom förut anmärkts utgår traktamentet för att täcka den levnadskostnadsfördyring som utövändet av riksdagsmannauppsdraget medför. Riksdagsman som är ledamot av statsrådet och som således för utövändet av nämnda ämbete måste uppehålla sig i Stockholm, bör därför icke ha rätt att uppbära traktamente i sin egenskap av riksdagsman. Frågan om traktamente för levnadskostnadsfördyring i samband med utövändet av stats-

rådsämbete är emellertid icke av beskaffenhet att i detta sammanhang skola provas. Utskottet förordar således en regel av innehåll att den som är ledamot av statsrådet icke skall äga uppbära riksdagsmannatraktamente.

Avdrag å arvode och traktamente

A. Avdrag å arvodet då pension av visst slag uppbäres

I arvodesstadgan finnes f. n. inga bestämmelser om reducering av arvodet för det fall att pension från allmän tjänst eller från den allmänna tilläggspensioneringen samtidigt uppbäres. Detta betyder emellertid icke, att riksdagen varit främmande för tanken att med hänsyn till andra utgående förmåner reducera sådana förmåner, som utgår på grund av riksdagsmannaupdraget.

Vid införande år 1947 av rätt till egenpension, vilken till en, ehuru mindre del finansierades genom pensionsavdrag å arvodet, föreslog sålunda Kungl. Maj:t (prop. 276/47), att en reduktion av pensionen skulle ske med högst tre fjärdedelar, om pensionstagaren samtidigt uppbar lön eller tjänstepension på grund av anställning i allmän tjänst eller med bidrag av statsmedel. Konstitutionsutskottet föreslog därefter i utlåtande 26/47, vilket av riksdagen godkändes, att reducering av pensionen skulle ske med hälften, då lön eller tjänstepension uppbars på grund av anställning i allmän tjänst. Då änkepensionsrätt infördes fr. o. m. den 1 januari 1952 (mem. nr 28/51) stadgades reduktion av pensionsbeloppet för det fall att maken vid frånfallet uppbar lön från allmän tjänst som berättigade honom till tjänstepension. — Det är att märka att nämnda reduceringsregler, vilka fortfarande gälla, ehuru avdraget numera är två tredjedelar, även tager sikte på lön som från allmän tjänst utgår till den pensionerade riksdagsmannen.

Nuvarande statliga bestämmelser om reducering av lön när pension utgår innehåller i huvudsak följande:

Är tjänsteman berättigad uppbära egenpension, beror på beslut eller bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, om och i vad mån avdrag å till tjänstemannen utgående lön skall ske (19 § 5 mom. Saar). Huvudprincipen i praxis är att avdrag å lönen sker med hela pensionsbeloppet. Motsvarande regel tillämpas i princip på det kommunala området enligt där gällande normaltjänstereglementen. Kommunerna kan dock medgiva undantag från principen. Dessutom gäller numera (fr. o. m. den 1/7 1962) en samordning mellan det statliga och kommunala området så att, exempelvis, en kommunal pensionsförmån kan föranleda avdrag på statlig lön och en statlig pensionsförmån föranleda avdrag på kommunal lön. Av betydelse härutinnan är också, att den egenpensionsförmån som utgår för en tjänst skall anses innesluta folkpension, tilläggspension enligt lagen om allmän försäkring, yrkesskadelivränta, sjukpenning enligt nämnda lag samt sjömanspension och att en samordning skett av statlig, kommunal och viss annan pensionsrätt så, att bara en pensionsförmån (den som finnes vara för pensionstagaren förmånligast) utgår. Den pensionsberättigade mister således övriga pensionsbelopp.

En tjänsteman som efter pensionering har statlig eller kommunal anställning riskerar således avdrag å lönen med beloppet av den sålunda bestämda egenpensionsförmånen. Vid anställning i lägre tjänst göres emellertid också lägre avdrag. Även då den pensionerade uppehåller en statlig arvodesbefattning, gäller principen om reducering av avlöningsförmånen med hänsyn till viss utgående pension (52 § Saar).

Som ersättning för riksdagsmannauppslagets fullgörande utgår numera såväl ett årsarvode med ett belopp, avpassat med hänsyn till att arvodet skall ge en med hänsyn till uppslagets natur rimlig bärgning för den som saknar andra inkomster, som ock egenpension och efterlevandepension. Om den ovan föreslagna arvodeshöjningen genomföres, kommer årsarvodet att utgöra omkring två tredjedelar av årslönen för en statlig befattningshavare med lön enligt B 1 (löneklass 1 å löneplan B). Därtill kommer, att den allmänna tilläggs pensionen, till vilken arvodet grundar rätt, ej påverkas av att riksdagsmannen förutom pensionen uppbär fullt riksdagsarvode. Med hänsyn till det sålunda anförda bör enligt utskottets mening en reduktion ske av riksdagsarvodet, i fall riksdagsmannen samtidigt uppbär tilläggs pension jämligt lagen om allmän försäkring eller pension på grund av allmän, d. v. s. statlig eller kommunal, tjänst. Utskottet vill emellertid förorda, att reducering icke sker innan riksdagsmannen fyllt 65 år. Vid bestämmande av avdragets storlek talar visserligen starka skäl för att bestämma, att reducering kan ske med mer än hälften av arvodet. Ett sådant skäl är att avdragsprocenten ej borde vara mindre än i fråga om pensionsavdraget, då inkomstklyftan vid avgång från riksdagen annars kan te sig mycket hög för den som samtidigt avgår från allmän tjänst. Emellertid talar även rättviseskäl för att avdraget bör göras så högt, att det blir kännbart ej bara för dem som har en jämförelsevis liten pension, vars belopp helt kan komma att avdragas å arvodet, utan även för dem som har höga pensioner. I detta sammanhang må framhållas, att högsta pensionsbelopp enligt SPR f. n. är cirka 40 000 kr. Utskottet har emellertid av de skäl som inom utskottet anförts i motsatt riktning, såsom hänsyn till statstjänstemännens nuvarande förmåner, stannat för att föreslå ett pensionsavdrag om *högst hälften av arvodet*. Avdraget skall således icke i något fall bli större än pensionens belopp. Utskottet vill dessutom erinra om att detta förslag, såsom även nämnts ovan, utgör en preliminär lösning i avvaktan på resultatet av författningsutredningens arbete.

B. Avdrag å arvode och traktamente vid förhinder för utövande av riksdagsgöromålen

Gällande regler

Arvodestadgans 2 § har för närvarande följande lydelse: Blir riksdagsman av annan anledning än offentligt uppdrag förhindrad deltaga i riksdagsgöromålen, skall han för tid, varmed frånvaron i en följd överstiger trettio da-

gar, vidkännas avdrag å arvodet med en fjärdedel och å traktamentet med hälften av vad eljest skolat under samma tid utgå; efter nittio dagars frånvaro skall intet traktamente utgå till honom och efter ett års frånvaro ej heller något arvode.

Bestämmelsen innebär således, att frånvaro på grund av offentligt uppdrag ej medför avdrag å arvode eller traktamente men att frånvaro av annan anledning, t. ex. på grund av sjukdom, medför avdrag, dock först efter en fortlöpande frånvaro av trettio dagar. Stadgandets mening torde vara att frånvarons längd skall bedömas med hänsyn till längden av frånvaro från *göromålen*. Att en riksdagsman under exempelvis fortlöpande sjukdomstid besöker riksdagshuset eller, utan att deltaga i riksdagsgöromålen, uppehåller sig där något, medför naturligen icke avbrott i frånvaron.

Bestämmelserna om avdrag å arvode och traktamente ansluter sig till bestämmelserna i 24 § kamrarnas ordningsstadgor. I detta författningsrum behandlas nämligen tillstånd och laga förfall, vilka båda medför frihet från plikten att deltaga i riksdagsgöromålen och utgör förhinder i arvodestadgans mening. Riksdagsmannen kan enligt nämnda 24 § beviljas ledighet från riksdagsgöromålen. Ansökan därom skall göras hos talmannen eller, då längre ledighet än åtta dagar önskas, hos kammaren. Ledighet utöver fjorton dagar må ej beviljas, såvida ej särskilda omständigheter föranleder därtill. Inträffar den andra anledningen till befrielse från riksdagsarbetet, nämligen laga förfall (t. ex. sjukdom), skall ledamoten göra anmälan hos kammaren, därvid förfallet bör vara behörigen styrkt. Över ledigheter och laga förfall skall enligt samma paragraf en förteckning föras i kammarens kansli.

De nuvarande reglerna om avdrag å arvode och traktamente medför rätt till oförändrat såväl arvode som traktamente under de första 30 frånvarodagarna. För tiden 31—90 dagar göres avdrag med en fjärdedel (f. n. cirka 20 kr.) å arvodet och hälften å traktamentet. Med utgången av nämnda tid upphör traktamentet helt, medan arvodet fortsätter att utgå med tre fjärdedelar till dess frånvaron varat ett år, då arvodet helt upphör.

Nya regler

a) *Avdrag å arvode under sjukdom*

Frågorna om avdrag å arvodet kommer från och med den 1 januari 1963 i ett nytt läge. Då träder nämligen den vid vårsessionen 1962 antagna lagen om allmän försäkring i kraft, och enligt denna lags 3 kap. 2 § kommer arvodet, enär det anses såsom inkomst av förvärvsarbete, att grunda ej blott såsom f. n. rätt till grundsjukpenning utan även rätt till tilläggsjukpenning. Lagen innefattar även nya bestämmelser, som innebär omändringar och utbyggnad av sjukpenningsskalan. Försäkringsskyddet kommer således att omfatta inkomster uppgående till 21 000 kronor, och sjukpenningen i den sjukpenningssklass, nr 15, som skall gälla för inkomster på 21 000 kronor eller mer, blir 28 kronor om dagen. Dessutom må nämnas,

att det införes möjlighet för bl. a. uppdragstagare att med arbetsgivaren träffa avtal (»likställighetsavtal») om att arvodet i sjukförsäkringshänseende skall anses såsom inkomst av anställning. Arvodet grundar dock även utan sådant avtal rätt till tilläggssjukpenning.

De nya reglerna angående tilläggssjukpenningen måste helt naturligt få återverkningar i fråga om konstruktionen av reglerna gällande avdrag å arvodet och storleken av dessa avdrag. Härvid måste beaktas, att sjukpenningen är skattefri och, med hänsyn till marginalskatten å inkomster motsvarande arvodesbeloppet, i allmänhet utgör en förmån motsvarande det dubbla beloppet i skattepliktig inkomst. Avdraget bör emellertid enligt utskottets mening överstiga sjukpenningens dubbla belopp. I fråga om avdragets storlek har utskottet härvidlag, efter övervägande av olika alternativ, stannat för att föreslå avdraget vid sjukdom till två tredjedelar av helt arvode. Avdrag skall göras för all den tid, varunder sjukpenning utgår och eljest, om sjukpenning ej utgått dessförinnan, från och med sextonde frånvarodagen.

b) Avdrag å arvode vid beviljad ledighet, då anledningen ej varit offentligt uppdrag eller sjukdom

Ledighet för offentligt uppdrag föranleder ej avdrag. Under offentligt uppdrag inbegripes därvid både uppdrag, som givits av riksdagen, och sådant som givits av Kungl. Maj:t eller efter dess bemyndigande. Uppdraget kan jämväl avse förrättning utomlands, såsom uppdrag att vara delegat i FN eller i Europarådets rådgivande församling eller vid interparlamentariska konferenser.

Ledighet för annat än offentligt uppdrag eller sjukdom föranleder enligt nu gällande avdragsregel, vilken är densamma för sådan ledighet och ledighet för sjukdom, icke avdrag förrän efter utgången av 30-dagarsperioden. Då regeln tydligen konstruerats främst med tanke på ledighet för sjukdom, bör enligt utskottets mening en inskränkning göras i den avdragsfria tiden. Utskottet har vid sina överväganden härutinnan stannat för att föreslå avdrag med två tredjedelar från och med den sextonde frånvarodagen, alltså, frånsett sjukpenningfall, enahanda regel som avses gälla vid sjukdom. Om riksdagsmannen vid sjukdomsfall, som t. ex. kan förmodas bli kortvariga, väljer att icke uppbära sjukpenning (sjukförsäkringslagstiftningen medför ej någon plikt att anmäla sjukdomsfallet), göres således ej avdrag under 15-dagarsperioden.

Arvodets konstruktion såsom årsarvode, avsett att vara en ersättning för inkomstbortfall icke enbart under riksdagssessionerna utan även i viss utsträckning däremellan (jfr exempelvis utl. 18/59 s. 6) samt det förhållandet att arvodesbeloppet inräknas i den inkomst som bestämmer tillhörigheten till viss sjukpenningssklass och därmed sjukpenningens storlek, motiverar att, om sjukpenning åtnjutes under tid mellan riksdagssessionerna, avdraget göres även i sådant fall.

Verkställes samtidigt såväl pensionsavdrag som under a) och b) åsyftat

avdrag (2 §) bör, under tid arvode utgår, avdragen sammanlagt ej uppgå till mer än $\frac{2}{3}$ av helt arvode. Eftersom pensionsavdraget kan utgöra högst $\frac{3}{6}$, kommer således i dylika fall avdraget enligt denna paragraf under sådan tid att utgöra lägst $\frac{1}{6}$ av helt arvode. Angående den tidpunkt då på grund av avdrag arvodet helt upphör att utgå, hänvisas till vad nedan sägs.

c) *Tid för upphörande av arvode*

Den nya lagen om allmän försäkring medför att en till visst antal dagar maximerad tid för erhållande av sjukpenning skall finnas endast för den som åtnjuter ålderspension eller hel förtidspension. I övrigt skall sjukpenning utgå till dess förtidspension tar vid. Den förbättring av den sociala tryggheten som sålunda införes, torde bära erhålla sådan motsvarighet beträffande arvodet att det vid frånvaro från riksdagen utgår med sitt reducerade belopp under tid som i allmänhet kan beräknas erforderlig för att utbyta vederbörandes sjukpenning mot pensionsförmåner. Utskottet anser sig i sådant hänseende bära föreslå att tidslängden för reducerat arvode utsträcker till två år.

Det bör måhända erinras, att sedan tvåårsperioden utlöpt, arvodet alltid helt upphör, såvida avdrag fortfarande skall göras enligt 2 §, även om bortfallet till en del beror av pensionsavdrag jämlikt 1 § 3 mom. Om ledamoten ånyo börjar deltaga i riksdagsgöromålen, börjar naturligen arvode att ånyo utgå.

d) *Avdrag å traktamente*

Reglerna om avdrag å traktamente torde bära ändras så, att begynnelse-dag blir densamma som för avdrag å arvodet. I övrigt torde några ändringar i fråga om avdrag å traktamentet ej bära göras.

De sålunda föreslagna reglerna om avdrag å arvode och traktamente enligt stadgan kan sammanfattas i följande tabell (siffrorna inom parentes avser särskilda tider för sjukpenningfall)

Steg

- 1) 1—15 (1—3) dagar: helt arvode, helt traktamente
- 2) 16—90 (4—90) dagar: avdrag med $\frac{2}{3}$ å arvodet och med $\frac{1}{2}$ å traktamentet
- 3) 91 dagar—2 år: traktamentet har upphört att utgå, avdrag å arvodet med $\frac{2}{3}$
- 4) mer än 2 år: även återstående del av arvodet har upphört att utgå.

Likställighetsavtal i fråga om sjukförsäkringen

Såsom förut antytts kan likställighetsavtal med verkan från och med den 1 januari 1963 slutas även beträffande arvodet i sjukförsäkringshänseende. Sådant avtal har beträffande den allmänna tilläggs pensioneringen redan kommit till stånd beträffande riksdagsarvodet genom 1960 års ändringar av 7 § arvodesstadgan. Utskottet anser att motsvarande likställighet bör införas i vad gäller arvodet i sjukförsäkringshänseende och förordar därför, att vid tillämpning av lagen om allmän försäkring arvodet generellt skall anses såsom inkomst av anställning. Genomföres detta, kommer således riksdagen att ha att erlægga arbetsgivaravgifter för arvodet till sjukförsäkringen, vilket torde medföra en reduktion med ca 60 % av de sjukförsäkringsavgifter riksdagsmännen eljest skulle haft att erlægga, om arvodet ensamt utgjort den sjukpenninggrundande inkomsten.

Pensionerna

Den särskilda riksdagsmannapensioneringen har i princip avskaffats år 1960, då riksdagsmannaarvodet gjordes pensionsgrundande inom den allmänna tilläggs pensioneringen från och med den 1 januari samma år. Arvodet anses såsom inkomst av anställning inom nämnda pensionssystem. I enlighet härmed erlägger riksdagen arbetsgivaravgifterna för pensioneringen, och riksdagsmännen belastas icke av några avgifter för densamma. Full pension från tilläggs pensioneringen erhålles emellertid först vid fyllda 67 år. Tilläggs pensionen ger, inklusive folkpension utan hustrutillägg, en årlig ålderspension om något mer än sextio procent av medelinkomsten under de femton bästa åren. I lägre inkomstskikt blir dock pensionens andel av nämnda medelinkomst högre än så. Vid beräkningen av pensionsbeloppet tages emellertid ej hänsyn till högre inkomst än 7 1/2 gånger basbeloppet, och från det erhållna talet avdrages det vid årets början gällande basbeloppet, varefter återstoden delas med nämnda basbelopp. Dividenden — som således kan bli högst 6,5 — anger antalet årliga pensionspoäng. Den årliga tilläggs pensionen utgör 60 procent av medeltalet pensionspoäng (från de femton bästa åren) gånger det basbelopp, som gäller den månad för vilken pensionen skall utgivas, och är sålunda sextio procent av högst 6,5 gånger sistnämnda basbelopp. — För rätt till pension fordras att ha haft pensionsgrundande inkomst i minst 3 år (för svenska medborgare födda 1896 minst 2 år). Inkomster som förvärvas efter det år man fyllt 65 år är ej pensionsgrundande. För rätt till full pension fordras att man tillgodoräknats pensionspoäng under trettio år. Beträffande svenska medborgare födda 1896—1923 gäller dock särbestämmelser som innebär, att talet 30 utbyts mot för åldersklasserna 1896—1914 talet 20 och för åldersklasserna 1915—1923 talet 20 ökat med en enhet för varje år den försäkrade är född

senare än 1914. Mindre än full tid medför motsvarande minskning av pensionen. Med hänsyn till att systemet har giltighet från och med år 1960 medför nämnda särbestämmelser möjlighet till full tilläggspension för de som är födda år 1914 och senare, medan de som är födda 1896—1913 får möjlighet till partiell pension i skala stigande med en enhet för varje tillkommande åldersklass från två tjugonedelar av full pension för åldersklassen 1896 till nitton tjugonedelar därav för åldersklassen 1913.

Då den särskilda riksdagsmannapensionen år 1960 i princip avskaffades antogs till arvodesstadgan övergångsbestämmelser varigenom

1) dåvarande riksdagsledamöter födda 1895 eller tidigare — dessa åldersklasser omfattas ej av tilläggspensioneringen — bibehölls vid rätten att erhålla riksdagsmannapension med fullt belopp, vilket samtidigt höjdes till 600 kronor för ettvar pensionsgrundande år, dock högst 12 000 kronor, var till skulle utgå rörliga tillägg;

2) riksdagsledamöter födda 1896—1913 visserligen erhöll rätt till de högre pensionsbeloppen med blivande tillägg men fick vidkännas reduktion av intjänt riksdagsmannapension, allt i förhållande till de möjligheter till pension de erhöll genom tilläggspensioneringen;

3) ledamöter födda 1914 eller senare ej infördes på de nya bestämmelserna och därför ej fick rätt till de höjda beloppen eller tilläggen. Deras intjänade pensioner skulle alltså beräknas efter förut gällande regler: 3 000 kr för 8 år och 350 kr för år därutöver, dock högst 7 200 kr, å vilka belopp ej utgick rörliga tillägg. Dessa belopp skulle å andra sidan i förekommande fall utgå utan reduktion, ehuru ifrågavarande ledamöter hade möjlighet till full pension från tilläggspensioneringen.

För ledamöter under 2) skedde reduktionen av intjänt pensionsrätt så, att ledamöter födda 1896 fick tillgodoräknas högst 18 riksdagsår och ledamöter födda 1897—1913 ett år mindre för ettvar år de var födda senare än 1896. Dessa bestämmelser reducerar således intjänade riksdagsår efter en skala, fallande i relation till antalet möjliga år inom tilläggspensioneringen för åldersklasserna 1896—1913.

Riksdagsmannapensionen enligt 1960 års bestämmelser utgör för 20 riksdagsår 14 358 kr. (inkl. tillägg) år 1962. År 1963 blir beloppet cirka 14 860 kr. Hel *tilläggspension* beräknad på riksdagsarvodet enbart skulle för närvarande bli cirka 14 800 kr. och sålunda ha ett försprång om nära 450 kr. framför full riksdagsmannapension. Vid 4 700 i basbelopp och oförändrade arvodesregler skulle tilläggspensionen år 1963 bli cirka 15 000 kr. och maximal tilläggspension cirka 18 300. Riksdagsmannapensionerna har således ett för pensionärerna fördelaktigare höjningssystem än tilläggspensioneringen, såsom framgår av att »försprånget» om nära 450 kr. nästan inhämtats från 1962 till 1963. Riksdagsmannapensionerna har nämligen höjts med samma procenttal som statstjänstemännens löner, vilket medfört större ökningar än höjningarna inom tilläggspensioneringen, som enbart avser att kompensera pensionärerna för höjningarna av prisnivån, d. v. s. att göra pensionerna värdebeständiga.

Pensionsålder m. m.

Såsom ovan nämnts ger den allmänna tilläggspensioneringen, inom vilken riksdagsarvodet från och med år 1960 grundar pensionsrätt, rätt till full pension först från 67 års ålder, medan den särskilda riksdagsmannapensioneringen medför rätt till pension vid 65 år, vilken pensionsålder även gäller för flertalet statstjänstemän i såväl mellanlönegrader som högre lönegrader och dessutom för manliga befattningshavare inom ITP-systemet.

a) I den proposition (276/1947) varigenom Kungl. Maj:t, sedan tillkallad utredningsman avgivit förslag i frågan, framlade förslag om införande av pensionsrätt för riksdagens ledamöter, anförde departementschefen bl. a.:

I fråga om den levnadsålder vid vilken pension skall börja utgå, har utredningen övervägt olika alternativ. Det må erinras, att för de danska riksdagsmännen gäller en normal pensionsålder av 65 år. Enligt det föreslagna finska pensionssystemet skulle åter pensionsåldern normalt utgöra 60 år. Vid valet mellan olika pensionsåldrar har utredningen kommit till den uppfattningen, att övervägande skäl tala för att pensionsåldern bestämmas till 65 år. Visserligen skulle önskemålet om en föryngring av riksdagens sammansättning lättare främjas genom en något lägre åldersgräns, men utredningen kan icke finna rimligt, att en lägre pensionsålder skulle fastställas för riksdagsmännen än som i allmänhet gäller för tjänstemän i mellan- och högre lönegrader. — — —

Emellertid bör enligt utredningens mening möjlighet hållas öppen att efter särskild prövning låta pensionen utgå från en tidigare levnadsålder än 65 år, därest särskilda omständigheter därtill föranleda. Närmast syftar utredningen härvid på det fall, att en riksdagsman till följd av sjukdom blir urständsat att fullgöra sitt riksdagsmannaupdrag. Även för andra fall kan det emellertid framstå som skäligt, att pension medges utgå före uppnådd ålder av 65 år, varvid en viss motsvarighet till systemet med förtidspensionering inom det statliga pensionsväsendet synes kunna ifrågakomma. — — —

Departementschefen biträdde utredningens mening och föreslog att pensionsåldern skulle bestämmas till 65 år, med möjlighet att efter särskild prövning låta pensionen utgå från en tidigare levnadsålder.

Konstitutionsutskottet uttalade (utl. nr 26/1947): »Beträffande den ålder, från vilken pensionen skulle utgå, har inom utskottet övervägts, huruvida icke för att ytterligare befrämja önskemålet om en föryngring av riksdagens sammansättning, pension regelmässigt borde kunna utgå redan vid 60 års ålder och icke, såsom i propositionen förordats, först efter fyllda 65 år, därest särskilda omständigheter därtill föranleda. Med hänsyn härtill får utskottet, som förutsätter, att en ledamot, som innehar ett större antal riksdagsår och en relativt hög ålder, även om han avgår före fyllda 65 år, omedelbart skall kunna komma i åtnjutande av pension, ansluta sig till propositionens lagförslag att pension regelmässigt bör utgå dagen näst efter den då vederbörande uppnått 65 års ålder.»

De skäl som sålunda anförts för en pensionsålder av 65 år torde enligt utskottets mening i stort sett fortfarande gälla.

Utskottet vill därför förorda att möjlighet införes att bevilja avgående eller förutvarande riksdagsman en temporär ålderspension för högst två år från 65 år till dess tilläggs pensionen börjar utgå. En sådan möjlighet kan tillskapas därigenom att riksdagen, då pension finnes böra beviljas, hos riksförsäkringsverket inköper en temporär ålderspension för ifrågavarande riksdagsman och till verket inbetalar den engångspremie (= de beräknade pensionsbeloppen) som kan komma i fråga. Pension bör ej kunna beviljas, om ej ledamotskapet varat minst två år, varav någon del efter 60 års ålder. Pensionsbeloppet för år torde få bestämmas efter prövning, enär annars riksdagsmannen skulle kunna erhålla sådan pension med maximalt belopp vid sidan av hög utgående lön eller pension från allmän tjänst eller tilläggs pension jämlikt lagen om allmän försäkring. Om ej sådana skäl finnes böra föranleda minskning eller bortfall av pensionen, bör emellertid beloppet för år bestämmas till vad uppbyret riksdagsarvode skulle ha givit inom tilläggs pensioneringen, om pensionen bestämts för hela tidslängden under den första månad pensionen utgives. Möjlighet att erhålla temporär pension bör emellertid icke stå öppen för andra än dem som icke kan erhålla pension från den särskilda riksdagsmannapensioneringen. Bestämmelserna om pensionen föreslås skola införas i stadgans § 7. För dem som kan erhålla pension från den särskilda riksdagsmannapensioneringen föreslås nedan (övergångsbestämmelserna avd. A. p. 1, fjärde stycket), motsvarande möjligheter genom (temporär) förhöjning av riksdagsmannapensionen.

b) I samband med övergången till det nya pensionssystemet 1960, avgjordes ej frågan i vad mån de ledamöter, födda 1896 eller senare, som ännu ej hunnit förvärva pensionsrätt inom riksdagsmannapensioneringen, skulle kunna tillerkännas pensionsrätt för det antal år (mindre än 8), som de hade varit ledamöter, innan de nya bestämmelserna för dem borttog rätten att i fortsättningen intjäna riksdagsmannapension. Enligt utskottets mening bör emellertid pension kunna erhållas för intjänade år, såvida dessa är minst två. Den som hade exempelvis sju år intjänade står otvivelaktigt så pass nära rätten till de 4 800 kronorna i grundpension att han, om han fått välja, i de flesta fall hade valt att vänta ett år med att hans arvode skulle bli pensionsgrundande inom tilläggs pensioneringen. Detsamma torde gälla flera av dem som hade lägre antal år än sju.

Rätten till pension för lägre antal år än åtta bör dock icke göras ovillkorlig utan bör få bero av dispens efter ansökan. Regeln bör emellertid vara att pension utgår, och för avslag bör krävas förhandenvaron av särskilda omständigheter, såsom att ledamoten under samma tid intjänat statlig chefs-tjänstemannapension eller erhåller full sådan pension. Beviljas pension skall den bestämmas efter beloppet 600 kr. för riksdagsår.

Reglerna avses införda i avd. A p. 1 st. 2 av övergångsbestämmelserna.

c) Inom tilläggs pensioneringen fordras att ha tillgodoräknats pensionspoäng i minst *tre* år för rätt till pension (två år för åldersklassen 1896). Verkningarna av denna regel kan i vissa fall medföra att pension ej erhålles för riksdagsår. Två exempel må belysa detta.

1. En riksdagsman, född senare än 1896, har år 1961 sju riksdagsår inom riksdagens pensionssystem men avlider nämnda år. Detta år skulle strängt taget, enär det faller inom tilläggpensioneringen, ej räknas de efterlevande till godo i pensionshänseende i riksdagens pensionssystem. Rimligtvis bör emellertid nämnda riksdagsår medföra den verkan, att efterlevandepension utgår från riksdagsmannapensioneringen och att beloppet bestämmes till samma belopp som för åtta år.

2. En person född något av åren 1897—1900 har år 1961 varit riksdagsman ett tiotal år men avgår då ur riksdagen och får under tiden fram till det år han uppnår 65-årsåldern ej så hög inkomst att han tillgodoräknas pensionspoäng inom tilläggpensioneringen. Eftersom hans riksdagsår i sistnämnda pensionssystem (endast 2 år) ej ger »utdelning», torde beloppet av pensionen på hans »gamla» riksdagsår böra kunna uppräknas.

Möjligheten till sådana uppräknningar bör ges *dispensvägen* i anslutning till regeln i avd. A p. 1 st. 4 och avd. C i övergångsbestämmelserna.

Nya samordningsbestämmelser

Såsom en generell invändning mot de nuvarande reduktionsreglerna i »tabellen» i 1960 års övergångsbestämmelser har framförts, att de reducerar den intjänade riksdagspensionen utan hänsyn till frågan huruvida riksdagsmannen får något annat i stället. I fall då synnerliga skäl förelegat har dock möjlighet *dispensvägen* funnits att slippa reducering. En samordning som träffar de *faktiskt utgående* pensionsförmånerna är dock enligt utskottets mening lämpligare.

Nämnda övergångsbestämmelser medför vidare, att riksdagsmannapensioner enligt de före 1961 gällande bestämmelserna kommer att tillerkännas ett stort antal nuvarande ledamöter. De som är födda 1896—1913 tages nämligen in på de nya bestämmelserna endast om de därigenom får större förmåner än enligt de tidigare bestämmelserna, och de som är födda 1914 eller senare kommer som ovan nämnts icke alls in under de nya bestämmelserna men har kvar den rätt de intjänat enligt de bestämmelser, som gällde före den 1 januari 1961.

Det är enligt utskottets mening lämpligare, att låta alla som var ledamöter av riksdagen den 1/1 1961 komma in i »12 000-kronorssystemet» och att reducera pensionsbeloppen med hänsyn till andra samtidigt utgående förmåner. Därigenom undviks också att reducering sker av ledamöternas intjänade pensionsgrundande år.

Den naturligaste utgångspunkten vid utformandet av en reduceringsregel torde vara att anknyta till riksdagens eget pensionssystem. Detta kan vara motiverat även därav att riksdagsmannapensionen med stor sannolikhet kommer att om några år för varje riksdagsår ge mer i pension än vad tilläggpensioneringen kommer att ge i ålderspension på enbart arvodet. En sådan anknytning till riksdagens eget pensionssystem sker redan i den 1947 tillkomna reduceringsregeln för stats- och kommunaltjänstemän. Denna re-

duceringsregel bör kunna användas även för fall då tilläggspension utgår. Regeln bör emellertid omskrivas samt anpassas till avdrag med bruttobelopp och bortfall av riksdagsmannapension vid det tak som föreskrives enligt nuvarande statliga pensionsreglemente, SPR. För uppnående av likformighet med bestämmelserna i den nuvarande regeln, vilken som nämnts gäller stats- och kommunaltjänstemännen, torde reducereing böra ske med hänsyn till *all* tilläggspension, således även tilläggspension, som ej grundar sig på riksdagsarvode. Med hänsyn härtill torde å andra sidan riksdagsmannen böra garanteras att, om hans pensioner förslår, han sammanlagt skall få behålla ett belopp motsvarande en och en halv full riksdagsmannapension.

Den huvudsakliga innebörden av den nya regeln blir således att tabellen försvinner och att en enda reduceringsregel blir tillämplig, då reduktion av riksdagsmannapension skall ifrågakomma, d. v. s. när pensionstagaren vid sidan av riksdagsmannapensionen uppbär pension från den allmänna tilläggspensioneringen eller från allmän tjänst.

Efter denna redogörelse för innebörden av de viktigaste ändringsförslagen, övergår utskottet till den närmare motiveringen för de särskilda bestämmelserna.

Stadgan

1 §

1 mom. I anledning bl. a. av att arvodet numera är ett årsarvode, varav en tolfedel skall anses belöpa på envar av årets månader, föreslås en lydelse enligt vilken arvode utgår från och med den första månad riksdagsmannen skall delta i riksdagsgöremålen, således i regel från och med januari månad, dock ej för tid innan han blivit ledamot. Till undvikande av återkrav vid dödsfall av redan utanordnat arvodesbelopp har på motsvarande sätt tiden för erhållande av arvode utsträcks till och med den månad då riksdagsmannaupdraget upphör.

3 mom. Endast sådan i momentet avsedd pension som utgår till vederbörande föranleder avdrag. Att rätt till pension inträtt, medför sålunda ej avdrag, om pensionen av någon anledning, exempelvis uppskjutet uttag, ej utgår. Å andra sidan inverkar belopp som uppbäres efter 65 års ålder, även om det, såsom är möjligt inom tilläggspensioneringen, utgår på grund av förtida uttag.

2 §

Utgående sjukpenning medför avdrag även om denna uppbäres av arbetsgivaren på grund av s. k. arbetsgivarinträde. Till grund för bestämmelserna i vad de angå sjukpenning ligger betraktelsesättet att riksdagsgöremålen kräver ledamotens hela arbetsförmåga. Med hänsyn härtill behövs särskilda bestämmelser om »sjukpenningfallen» endast för början av frånvaroperioden, då ju sjukpenning utgår från och med fjärde dagen av sjukperioden. Avdragen i början av perioden göres i anslutning till den tid, un-

der vilken sjukpenning utgår, medan från och med sextonde dagen fallet skall utgöra ett frånvarofall och handläggas som ett sådant.

3 §

Paragrafen har undergått en omformulering som främst syftat till att fastlägga den faktiska tillämpningen av den förra lydelsen. Kanslideputerade tillika med kamrarnas talmän avses, genom hänvisningen i första stycket, få befogenhet att genom föreskrifter eller beslut i det särskilda fallet på sätt nämnes i 8 § bestämma i vilken omfattning »annat färdmedel» skall få användas.

5 §

I paragrafen har vidtagits den förändringen att resa till eller från sammanträde alltid ersättes. Ändringen innebär rätt att anlita flyg för resa, oavsett om resan sker till eller från hemorten.

6 §

Vid delning av årsbelopp kan ofta uppkomma ojämna tal, varvid jämkning av örebelopp bör ske (jämför 26 § 2 mom. 2 st. Saar). Beträffande jämkning vid brutet dagantal etc. torde det få ankomma på kanslideputerade tillika med kamrarnas talmän att utfärda bestämmelser.

7 §

Genom den nya lydelsen av *första stycket* kommer arvodet att vid tillämpningen av lagen om allmän försäkring generellt att anses såsom inkomst av anställning.

Den temporära pensionen jämlikt *andra stycket* skall beräknas med hänsyn till det basbelopp som gäller under den första månad för vilken pensionen skall utgå. Vid beräkningen skall bortses från reglerna om viss minsta intjänandetid för erhållande av pensionsrätt inom tilläggs pensioneringen (i regel tre år). Hinder möter icke att pensionen utgår för allenast viss tid av angivna två år. Den som är berättigad till pension jämlikt övergångsbestämmelserna kan ej tillerkännas pension jämlikt detta stycke. Sådan ledamot kan, om han ej äger rätt till full riksdagsmannapension, ansöka om förhöjt belopp av sådan pension för tiden intill dess exempelvis vederbörandes allmänna tilläggs pension börjar utgå.

8 §

Tillämpningen av stadgans bestämmelser kan föranleda att ställning behövs tagas till olika frågor, som icke är av den natur att de bör underställas riksdagen eller något dess utskott. Kanslideputerade tillika med kamrarnas talmän bör därför såsom tillämpande organ ha befogenhet att avgöra såväl särskilda ärenden som ock att utfärda de tillämpningsföreskrifter som må erfordras.

Övergångsbestämmelserna

Avd. A. 1. Andra stycket. Med bestämmelserna i detta stycke avses främst det i den allmänna motiveringen nämnda fallet att pension sökes för mindre antal år än åtta. Möjligheten att bevilja pension till ledamot, som ej uppnått 65 års ålder, vilken möjlighet redan finnes enligt gällande regler, bibehålles. I detta avseende skall enligt utskottets mening fortfarande gälla vad utskottet anfört vid riksdagsmannapensioneringens införande år 1947.

Fjärde stycket. Då pension beviljas för mindre än åtta riksdagsår, skall pensionen utgå med 600 kronor för riksdagsår. Därutöver kan jämlikt detta stycke och avd. C i dessa övergångsbestämmelser, beviljas pension med för viss tid förhöjt belopp. Här åsyftas sålunda bl. a. ovannämnda fall av förhöjt belopp för tiden fram till dess tilläggs pensionen börjar utgå. Ansökningar om sådan förhöjning bör prövas bl. a. med hänsyn till vederbörandes blivande pensionsförmåner och antalet riksdagsår. Beaktas bör emellertid även, att ett av syftena med den temporära förhöjningen är att ledamoten skall kunna avgå från riksdagen utan att riskera en med hänsyn till uppdragets karaktär alltför låg pensionsstandard. Då vederbörande har riksdagsår som grundar rätt till allmän tilläggs pension, bör tillses att den förhöjda pensionen icke blir lägre än vad han skulle erhållit i temporär pension, om han beviljats sådan enligt bestämmelserna i stadgan.

Sista stycket. I viss anslutning till de nya principer, som gäller beträffande förlust av pensionsrätt för statliga tjänstemän, har en uppmjukning skett av nu gällande bestämmelser.

2. *Första och andra styckena.* Även här har en uppmjukning skett. Sålunda kan enligt första stycket äktenskapet ha ingåtts senast den dag ledamoten fyllde 60 år. Fullmäktige i riksgäldskontoret har dessutom tillagts rätt att om särskilda omständigheter, såsom exempelvis lång riksdagstid, föranleder därtill, bevilja pension trots att äktenskapet ingåtts senare än den dag ledamoten fyllde 60 år. I beslut om pensionsrätt för fränskild make bör utsägas, att rätten upphör om maken ingår nytt äktenskap.

3. Syftet med de ändrade bestämmelserna är att pension till barn skall beviljas med sådant belopp att barnet i sammanlagda pensionsförmåner icke erhåller mindre än som sägs i förevarande stycke. Alltefter storleken av de övriga förmånerna kan sålunda olika belopp bestämmas och även bestämmas att pension jämlikt denna punkt ej skall utgå. Utgår pension för flera barn, skall de anses dela pensionsbeloppet lika sig emellan.

4. Med hänsyn till de nya bestämmelserna i denna punkt torde storleken av jämlikt densamma förut beviljade pensionsbelopp böra omprövas.

Avd. C. Såsom nämnts i den allmänna motiveringen, skall jämlikt denna avdelning pensionsbeloppet för intjänade riksdagsår kunna höjas då riksdagsår inom tilläggs pensionssystemet ej ger utdelning. Även andra fall av förhöjning, såsom den temporära förhöjning som ovan nämnts, skall grundas på denna bestämmelse.

Avd. E. Ändringen av andra stycket avser att möjliggöra att utbetalning av pensionsbelopp, om så finnes lämpligt, får ske genom statens pensionsdelegation eller annan statlig myndighet.

Under hänvisning till vad ovan anförts får utskottet med stöd av § 38 mom. 1 riksdagsordningen hemställa,

A) att riksdagen måtte för sin del antaga följande två lagförslag med de ändringar av gällande bestämmelser som framgår av nedan angivna såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse.

I) Förslag

till

Lag

angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande

Härigenom förordnas, att samtliga paragrafer i stadgan den 21 februari 1941 om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives; och kommer i följd härav stadgan att från och med den dag, då denna lag träder i kraft, hava nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

1 §.

1 mom. Riksdagsman åtnjuter ersättning för riksdagsmannauppsdraget från och med den dag, då han tager plats i riksdagen, till och med den dag, då riksdagsmannauppsdraget upphör.

Ersättning utgöres av arvode och i fall som nedan sägs traktamente.

Arvode utgår med 24 000 kronor för år.

Traktamente utgår under tid, då riksdagen håller session, med belopp motsvarande 540 kronor för månad till riksdagsman, som är bosatt på längre avstånd än sjuttio kilometer fågelvägen från riksdagens hus. Annan riksdagsman än nu sagts, vilken är bosatt på längre avstånd än femton kilometer fågelvägen från riksdagshuset, må av kanslideputerade tillerkännas traktamente med högst nämnda belopp.

(Utskottets förslag)

1 §.

1 mom. Riksdagsman åtnjuter ersättning för riksdagsmannauppsdraget i enlighet med bestämmelserna i denna stadga från och med ingången av den månad, då han skall taga plats i riksdagen, dock ej för tid innan han blivit ledamot, till och med utgången av den månad, då riksdagsmannauppsdraget upphör.

Ersättning i form av arvode utgår med 26 000 kronor för år (grundbelopp).

Traktamente utgår för tid, då riksdagen håller session, med belopp motsvarande 705 kronor för månad till riksdagsman, som är bosatt på längre avstånd än sjuttio kilometer fågelvägen från riksdagens hus. Annan riksdagsman, vilken är bosatt på längre avstånd än femton kilometer fågelvägen från riksdagens hus, må av kanslideputerade tillerkännas traktamente med högst nämnda belopp. Traktamente som nu sagts må ej utgå till riksdagsman som är ledamot av statsrådet.

Riksdagsman är på det allmännas

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

2 mom. Kanslideputerade, tillika med kamrarnas talmän, äga besluta sådant tillägg eller avdrag å arvode och traktamente, som svarar mot förändringar i löner och traktamenten till befattningshavare i statens tjänst.

bekostnad grupplivförsäkrad. Närmarre bestämmelser om försäkringen meddelas i 7 §.

2 mom. Kanslideputerade, tillika med kamrarnas talmän, äga besluta sådant tillägg eller avdrag å arvode och traktamente, som svarar mot förändringar i löner och traktamenten till befattningshavare i statens tjänst. Arvode enligt 1 mom., till storleken bestämt i enlighet med vad sålunda må ha beslutats, benämnes i 3 mom. samt i 2 och 6 §§ utgående arvode.

3 mom. Uppbär riksdagsman, som fyllt 65 år, tilläggspension jämlikt lagen om allmän försäkring eller egenpension på grund av anställning i allmän tjänst, skall han vidkännas avdrag å utgående arvode med det bruttobelopp, basbelopp eller motsvarande belopp, som för pensionen är tillämpligt, dock högst med hälften av nämnda arvode.

2 §.

Blir riksdagsman av annan anledning än offentligt uppdrag förhindrad deltaga i riksdagsgöromålen, skall han för tid, varmed frånvaron i en följd överstiger trettio dagar, vidkännas avdrag å arvodet med en fjärdedel och å traktamentet med hälften av vad eljest skolat under samma tid utgå; efter nittio dagars frånvaro skall in- tet traktamente utgå till honom och efter ett års frånvaro ej heller något arvode.

2 §.

Riksdagsman skall för tid varunder sjukpenning jämlikt 3 kap. lagen om allmän försäkring utgå, och eljest, om han är förhindrad att deltaga i riksdagsgöromålen, för tid varmed frånvaron i en följd överstiger femton dagar, vidkännas avdrag å utgående arvode med, inberäknat avdrag jämlikt 1 § 3 mom., två tredjedelar av helt sådant arvode och å traktamentet med hälften av vad eljest skolat under samma tid utgå; efter nittio dagars frånvaro skall in- tet traktamente utgå till honom och efter två års frånvaro ej heller något arvode. Frånvaro på grund av of-

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

3 §.

Riksdagsman äger på det allmännas bekostnad företaga resor å statliga och enskilda järnvägar.

Riksdagsman, till vilken utgår traktamente enligt 1 § 1 mom., äger jämväl vid begagnande av annat färdmedel än i första stycket sagts på det allmännas bekostnad resa till och från riksdagen samt under tid, då riksdagen håller session, mellan riksdagsorten och hemorten.

4 §.

Kamrarnas talmän erhålla under tid, då riksdagen håller session, tilläggsarvode med belopp motsvarande 1 000 kronor för månad.

5 §.

Ledamot av utrikesnämnden, så ock suppleant, åtnjuter under tid, då riksdagen ej håller session, dels ersättning för kostnaden för resa till och från sammanträde med nämnden, dels ock traktamente för varje sammanträdesdag med 50 kronor, om ledamoten eller suppleanten under riksdagssession å ort, där nämnden sammanträder, skulle ha uppburit traktamente enligt 1 § 1 mom., samt eljest med 25 kronor.

6 §.

Arvode enligt 1 § skall till en tolfte del anses hänföra sig till varje kalendermånad.

3 §.

fentligt uppdrag skall dock icke för-
anleda avdrag.

Envar riksdagsman äger på det allmännas bekostnad för resor anlita inrikes järnvägar och statliga busslinjer samt, i den utsträckning som bestämmes enligt den i 8 § första stycket stadgade ordning, jämväl annat färdmedel, dock ej flyg.

Riksdagsman, till vilken utgår helt traktamente, må på det allmännas bekostnad jämväl anlita flyg för inrikes resa till och från riksdagssession samt, då han bevistar riksdagen, mellan riksdagsorten och hemorten.

4 §.

Kamrarnas talmän erhålla under tid, då riksdagen håller session, tilläggsarvode med belopp motsvarande 1 000 kronor för månad (grundbelopp).

5 §.

Ledamot av utrikesnämnden, så ock suppleant, åtnjuter ersättning för kostnaden för resa till och från sammanträde med nämnden samt, då riksdagen ej håller session, traktamente för varje sammanträdesdag med 75 kronor.

6 §.

Av utgående arvode skall å varje kalendermånad anses belöpa en tolfte del, varvid belopp som slutar på

*(Nuvarande lydelse)**(Utskottets förslag)*

Ersättning enligt 1—5 §§ utbetalas månadsvis.

7 §.

Vid tillämpning av lagen om försäkring för allmän tilläggspension skall det arvode riksdagsman åtnjuter på grund av bestämmelserna i denna stadga anses såsom inkomst av anställning.

öretal skall jämkas till närmaste krontal eller, om det slutar på 50 öre, till närmast högre krontal.

Ersättning som beräknas per månad skall utbetalas månadsvis.

7 §.

Vid tillämpning av lagen om allmän försäkring skola de arvodesbelopp riksdagsman åtnjuter på grund av bestämmelserna i denna stadga anses såsom inkomst av anställning.

Den som varit ledamot av riksdagen minst två år, varav någon del efter det han fyllt 60 år, och som icke är berättigad till pension från riksdagen jämlikt bestämmelser om pension för riksdagsmannaupdrag, må för tid mellan 65 och 67 års ålder tillerkännas pension. Pensionsbeloppet för år må motsvara högst vad han, under antagande att annan inkomst av förvärvsarbete ej förekommit och att varje riksdagsår grundat rätt till tilläggspension jämlikt lagen om allmän försäkring, årligen skulle äga uppbära i sådan pension från 67 års ålder. Vid beräkningen skall användas det basbelopp enligt nämnda lag, som gäller den månad under vilken pensionen skall börja utgå. Pension som nu sagts må icke uppbäras för tid, varunder vederbörande är ledamot av riksdagen.

Avlider den som är ledamot av riksdagen och har han vid dödsfallet icke uppnått 67 års ålder, skall på grund av den i 1 § 1 mom. nämnda grupplivförsäkringen utbetalas ett engångsbelopp av 25 000 kronor. Beloppet skall, såvida ej annat av ledamoten föreskrivits, tillfalla hans efterlevande make eller, om sådan ej finnes, hans arvingar. Närmare före-

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

8 §.

Kanslideputerade äga, tillika med kamrarnas talmän, meddela de närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpningen av bestämmelserna i denna stadga.

Utbetalningar med stöd av denna stadga verkställas av riksgäldskontoret.

8 §.

skrifter angående försäkringen utfärdas i den ordning som sägs i 8 § första stycket.

Kanslideputerade äga, tillika med kamrarnas talmän, meddela de beslut och utfärda de föreskrifter, som må erfordras vid tillämpningen av bestämmelserna i denna stadga.

Utbetalningar med stöd av denna stadga verkställas av riksgäldskontoret.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963. Bestämmelsen i 1 § 3 mom. skall dock ej tillämpas förrän från och med den 1 januari 1965, därvid tillika skall iakttagas, att avdrag jämlikt bestämmelsen ej skall göras under mandatperiod som börjat före den 1 januari 1963.

Som beräkningsgrund för procenttillägg å arvode för år 1963 skall gälla det sammanlagda procenttal som tillämpats år 1962 för då gällande arvodesbelopp, ökat med det tillägg för år 1963 som må ha beslutats jämlikt stadgandet i 1 § 2 mom.

II) Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av övergångsbestämmelserna till lagen den 16 december 1960 (nr 701) angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande

Härigenom förordnas, att avdelningarna A—E i övergångsbestämmelserna till lagen den 16 december 1960 angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives; och kommer i följd härav nämnda avdelningar att från och med den dag, då denna lag träder i kraft, hava nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

A. För den, som varit ledamot av riksdagen 1960 eller tidigare och är född 1913 eller tidigare, samt för efterlevande till sådan riksdagsman skall gälla följande.

1. Den, som varit ledamot av riksdagen minst åtta år, äger, sedan han uppnått 65 års ålder och upphört att vara riksdagsman, rätt till pension.

Fullmäktige i riksgäldskontoret må, när särskilda omständigheter därtill föranleda, bevilja pension till den, som varit ledamot av riksdagen kortare tid än åtta år eller ej uppnått 65 års ålder.

För den, som är född 1895 eller tidigare, utgör pensionen med nedan

Avd. A. För den som varit ledamot av riksdagen 1960 eller tidigare samt för efterlevande till sådan riksdagsman skall angående pension från riksdagen (*riksdagsmannapension*) gälla följande.

1. Den som varit ledamot av riksdagen minst åtta år, äger, sedan han uppnått 65 års ålder och upphört att vara riksdagsman, rätt till pension. Tid efter 1960 grundar dock icke rätt till pension enligt dessa bestämmelser, utom då ledamoten är född 1895 eller tidigare.

Fullmäktige i riksgäldskontoret må utan hinder av bestämmelserna i denna punkt, när särskilda omständigheter därtill föranleda, bevilja pension för viss tid eller livstid till den som varit ledamot kortare tid än i föregående stycke sägs, dock lägst två år, eller ej uppnått 65 års ålder.

För den som varit ledamot av riksdagen tjugu år eller längre tid, utgör

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

angivna undantag, om han varit ledamot av riksdagen åtta år eller i andra stycket avsedd kortare tid, 4 800 kronor för år, och om han varit ledamot av riksdagen tjugu år eller längre tid, 12 000 kronor för år. För varje år utöver åtta ökas pensionen med 600 kronor, intill dess nämnda högsta pensionsbelopp uppnåtts.

För den, som är född 1896—1913 och som varit ledamot av riksdagen åtta år eller i andra stycket avsedd kortare tid, uppgår pensionen, med nedan angivna undantag, till ett årligt belopp av 600 kronor för varje år den pensionsberättigade varit ledamot av riksdagen före 1960, dock att högst det antal riksdagsår får tillgodoräknas, som framgår av nedanstående tabell:

Födelseår	Högsta antalet riksdagsår
1896	18
1897	17
1898	16
1899	15
1900	14
1901	13
1902	12
1903	11
1904	10
1905	9
1906	8
1907	7
1908	6
1909	5
1910	4
1911	3
1912	2
1913	1

den årliga pensionen 12 000 kronor (*full riksdagsmannapension*).

Då antalet riksdagsår är lägre än tjugu och rätt till pension föreligger eller pension eljest beviljas, utgår pensionen med 600 kronor för varje riksdagsår. Fullmäktige i riksgäldskontoret må dock, med iakttagande av att i föregående stycke nämnt belopp ej överskrides, för viss tid bevilja pension med förhöjt belopp.

Uppbär någon förutom riksdagsmannapension tillika tilläggspension jämlikt lagen om allmän försäkring eller lön eller egenpension på grund av anställning i allmän tjänst och överstiger de sammanlagda förmånerna beloppet av en och en halv full riksdagsmannapension, skall riksdagsmannapensionen minskas med sålunda överstigande belopp, dock högst med två tredjedelar. Återstående del av riksdagsmannapensionen må likväl ej utgå i den mån därigenom beloppet av de sammanlagda förmånerna skulle komma att överstiga det högsta belopp som må utgå i pension enligt statens allmänna tjänstepensionsreglemente. Vid tillämpningen av avdragsreglerna skola pensionsbelopp, som hänföra sig till riksdagsmannapension, beräknas med tillägg eller avdrag som avses i nästföljande stycke samt tjänstepension beräknas efter det bruttobelopp, basbelopp eller motsvarande belopp, som för densamma är tillämpligt. Avdragsbelopp, som skall gälla från början av utbetalningsår, skall tillämpas under hela året, såvida icke därigenom månatligt pensionsbelopp blir mindre än som eljest skolat utgå.

*(Nuvarande lydelse)**(Utskottets förslag)*

Uppbär den, som äger rätt till pension på grund av sitt riksdagsmannaupdrag, tillika lön eller egenpension på grund av anställning i allmän tjänst, skall, så länge sådan annan förmån åtnjutes, förstnämnda pension minskas med två tredjedelar, med iakttagande likväl av dels att pension enligt dessa övergångsbestämmelser ej må utgå med större belopp än att de sammanlagda förmånerna icke överstiga det högsta belopp som må utgå i pension enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente, dels ock att minskning skall ske endast i den mån så erfordras för att sagda förmåner, däri dock ej inberäknade rörliga tilläggsförmåner, tillhopa ej överstiga 12 000 kronor. Härvid skall pension, som ej utgår i form av grundbelopp och tilläggsförmåner, anses bestå av rörliga tilläggsförmåner till ett belopp motsvarande det, varmed pensionen må överskjuta ett för motsvarande fall beräknat grundbelopp enligt nyssnämnda tjänstepensionsreglemente.

Kanslideputerade, tillika med kamrarnas talmän, äga besluta sådant tillägg eller avdrag på i denna punkt, styckena 3—4, nämnda pensionsbelopp, som svarar mot förändringar i pensioner till befattningshavare i statens tjänst. De i denna punkt angivna beloppen skola härvid anses hänföra sig till den 1 januari 1959.

Pension jämlikt denna punkt må icke tillkomma den, som genom laga-kraftägande dom förklarats förlustig sitt riksdagsmannaupdrag eller upphört att vara svensk medborgare eller trätt i främmande makts tjänst.

Kanslideputerade, tillika med kamrarnas talmän, äga besluta sådant tillägg eller avdrag på jämlikt dessa övergångsbestämmelser utgående pensionsbelopp, som svarar mot förändringar i pensioner till befattningshavare i statens tjänst. De i denna punkt angivna beloppen skola härvid anses hänföra sig till den 1 januari 1959.

Pension jämlikt denna punkt må icke tillkomma den, som genom laga-kraftägande dom förklarats förlustig sitt riksdagsmannaupdrag eller upphört att vara svensk medborgare eller trätt i främmande makts tjänst.

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

2. Änka efter den, som varit ledamot av riksdagen minst åtta år, äger under förutsättning att äktenskapet ej ingåtts efter det maken uppnått 60 års ålder, rätt till pension så länge hon ej ingår nytt äktenskap.

Fullmäktige i riksgäldskontoret må, när särskilda omständigheter därtill föranleda, bevilja pension till änka efter den, som varit ledamot av riksdagen kortare tid än åtta år.

Pensionen till änka utgör, för år räknat, hälften av den pension, som jämlikt bestämmelserna i punkt 1, styckena 1—6, tillkommit eller framdeles skulle hava kunnat tillkomma maken med hänsyn till den tid han vid sitt frånfälle varit ledamot av riksdagen. För det fall att maken vid denna tidpunkt uppbar lön på grund av anställning i allmän tjänst, skall sistnämnda pension beräknas med utgångspunkt från den tjänstepension, som skulle hava kunnat tillkomma honom vid avgång med rätt till pension från denna anställning.

3. Efterlevande barn eller adoptivbarn till den, som varit ledamot av riksdagen, må, när särskilda omständigheter därtill föranleda, av fullmäk-

Fullmäktige i riksgäldskontoret skola dock äga att i sistnämnda båda fall efter särskild framställning besluta om rätt för vederbörande att helt eller delvis uppbära pensionen.

2. Make efter den, som varit ledamot av riksdagen minst åtta år, äger under förutsättning att äktenskapet ingåtts senast den dag ledamoten fyllt 60 år, rätt till pension så länge maken ej ingår nytt äktenskap.

Fullmäktige i riksgäldskontoret må, när särskilda omständigheter därtill föranleda, bevilja pension till make efter den, som varit ledamot av riksdagen kortare tid än åtta år eller ingått äktenskapet senare än i föregående stycke sagts, ävensom till frånskild make bevilja pension som finnes skälig.

Pensionen till efterlevande make utgör, för år räknat, hälften av den pension, som jämlikt bestämmelserna i punkt 1 tillkommit eller framdeles skulle hava kunnat tillkomma ledamoten med hänsyn till den tid han vid sitt frånfälle varit ledamot av riksdagen. För det fall att ledamoten vid frånfället uppbar lön på grund av anställning i allmän tjänst, skall sistnämnda pension beräknas med utgångspunkt från den tjänstepension, som skulle hava kunnat tillkomma honom vid avgång med rätt till pension från denna anställning; dock att sådan beräkning skall göras endast såvitt tjänstepensionen medfört rätt till pension för den efterlevande maken.

3. Efterlevande barn eller adoptivbarn till den, som varit ledamot av riksdagen skall, i den mån ej med hänsyn till annan barnet tillkom-

*(Nuvarande lydelse)**(Utskottets förslag)*

tige i riksgäldskontoret beviljas pension intill dess barnet uppnått 19 års ålder, adoptivbarn dock endast under förutsättning att adoptionen ej ägt rum efter det adoptanten fyllt 50 år.

Pensionen till barn eller adoptivbarn utgår med belopp, som fullmäktige i riksgäldskontoret för varje särskilt fall åga bestämma.

4. Pension jämlikt dessa övergångsbestämmelser skall icke utgå till den, som avgått från riksdagsmannaupdraget före den 1 januari 1945 och som icke enligt tidigare bestämmelser i stadgan varit berättigad till pension. Ej heller skall pension utgå till efterlevande till den, som före den 1 januari 1952 upphört att vara ledamot av riksdagen. Fullmäktige i riksgäldskontoret må dock bevilja pension till i denna punkt avsedda personer med belopp, som fullmäktige för varje särskilt fall bestämma.

B. Den som jämlikt de tidigare bestämmelserna i stadgan förvärvat rätt till högre pensionsbelopp än vad han skulle erhålla enligt dessa övergångsbestämmelser, äger uppbära pension med det högre beloppet.

C. När synnerliga skäl därtill föranleda, må fullmäktige i riksgäldskontoret bevilja pension till den, som varit ledamot av riksdagen 1960 eller

mande pension särskilda omständigheter finnas böra föranleda minskning, tillerkännas pension för tid intill dess det uppnått 19 års ålder med belopp, motsvarande, om pension till efterlevande make utgår, femton och i annat fall fyrtio procent av pensionen för efterlevande make; finnas flera pensionsberättigade barn, skall för varje sådant barn utöver det första nämnda procenttal ökas med tio. Det sammanlagda barnpensionsbeloppet skall fördelas lika mellan barnen.

4. Pension jämlikt dessa övergångsbestämmelser skall icke utgå till den, som avgått från riksdagsmannaupdraget före den 1 januari 1945 och som icke enligt tidigare bestämmelser i stadgan varit berättigad till pension. Ej heller skall pension utgå till efterlevande eller frånskild make till den, som före den 1 januari 1952 upphört att vara ledamot av riksdagen. Fullmäktige i riksgäldskontoret må dock bevilja pension till i denna punkt avsedda personer. Beviljas pension skall densamma beräknas efter de i punkterna 1—3 stadgade grunderna, såvida ej särskilda skäl föranleda bestämmande av lägre belopp.

Avd. B. Den som jämlikt tidigare bestämmelser eller med stöd av tidigare bestämmelser fattade beslut är berättigad till högre pensionsbelopp än vad han skulle erhålla enligt vad härovan stadgats, äger uppbära pension med det högre beloppet.

Avd. C. När särskilda skäl därtill föranleda, må fullmäktige i riksgäldskontoret bevilja pension till den, som varit ledamot av riksdagen 1960

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

tidigare, samt till efterlevande till sådan riksdagsman, med högre belopp än som följer av dessa övergångsbestämmelser.

D. Pension jämlikt dessa övergångsbestämmelser utgår, efter ansökan hos fullmäktige i riksgäldskontoret, i de fall, då pension i särskild ordning beviljats av fullmäktige, från och med den dag fullmäktige bestämma och i övriga fall från och med dagen näst efter den, då rätten till pension inträtt. Pensionen utgår till och med den dag, då en månad förflutit efter pensionstagarens frånfälle, eller, där pensionsrätten upphör av annan anledning, till och med utgången av den månad, under vilken rätten upphört.

Pensionstagare äger icke uppbära pension för tid, varunder han är ledamot av riksdagen. Ej heller må pensionstagare, som undergår direkt ådömt frihetsstraff eller är föremål för åtgärd, som förklarats skola träda i stället för sådant straff, eller ock avtjänar ådömt tvångsarbete, för den tiden uppbära någon del av pensionen.

E. Fullmäktige i riksgäldskontoret äga utfärda de närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpningen av dessa övergångsbestämmelser.

Utbetalningar med stöd av dessa övergångsbestämmelser verkställas av riksgäldskontoret.

eller tidigare, samt till efterlevande till sådan riksdagsman med högre belopp än som följer av dessa övergångsbestämmelser.

Avd. D. Pension jämlikt dessa övergångsbestämmelser utgår, efter ansökan hos fullmäktige i riksgäldskontoret, i de fall, då pension i särskild ordning beviljats av fullmäktige, från och med den dag fullmäktige bestämma och i övriga fall från och med den dag, då rätten till pension inträtt. Pensionen utgår till och med den dag, då en månad förflutit efter pensionstagarens frånfälle, eller, där pensionsrätten upphör av annan anledning, till och med utgången av den månad, under vilken rätten upphört.

Pensionstagare äger icke uppbära pension för tid, varunder han är ledamot av riksdagen.

Avd. E. Fullmäktige i riksgäldskontoret äga utfärda de närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpningen av dessa övergångsbestämmelser.

Utbetalningar med stöd av dessa övergångsbestämmelser verkställas av riksgäldskontoret eller, i den mån kanslideputerade tillika med kamrarnas talmän därom bestämma, av annan myndighet eller inrättning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963.

B) att motionerna I: 38 och II: 68 måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt.

Stockholm den 4 december 1962

På konstitutionsutskottets vägnar:

BENGT ELMGREN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elmgren, Torsten Andersson, Damström, fru Segerstedt Wiberg, herrar Georg Pettersson, Sveningsson, Olsén, Kronstrand, Erik Olsson och Enarsson; samt

från andra kammaren: herrar Spångberg, von Friesen, Magnusson i Tumhult, Adamsson, Bengtsson i Halmstad, Nilsson i Östersund, Hammar, Braconier, Henningsson och Larsson i Borrby.

Särskilt yttrande

av fru *Segerstedt Wiberg*, som anfört följande:

Stadgan om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande ändrades senast år 1960. Viss därefter tillkommen lagstiftning har emellertid, som utskottet framhållit, motiverat den nu gjorda översynen. En sådan översyn har även begärts i motionerna I: 38 och II: 68.

Jag kan emellertid inte finna, att den åberopade lagstiftningen gör en översyn av reglerna för arvodenas storlek erforderlig. Inte heller har en sådan begärts av motionärerna. Skall en omreglering av arvodena ske, anser jag, att den bör anknytas till det förslag om riksdagens arbetsförhållanden, vilket inom kort torde avlämnas av författningsutredningen.